

↑
دفتر معلمان با مبلمان
متنوع برای توسعه
یادگیری معلمان با
تشکیل گروه‌های
کوچک

چیدمان یادگیری

کارآمدی دفتر معلمان با معماری و مبلمان اثربخش

برای خود معلمان، می‌تواند نقش بسیار کارآمدی پیدا کند. این دفتر به مکانی تبدیل می‌شود که به صورت‌های گوناگون رشد معلمان را در پی دارد. اما چگونه؟

اینجا باید مراقب باشیم پاسخ‌هایی که در ابتدا به ذهنمان خطور می‌کنند، ما را به خود مشغول و در نهایت متوقف نکنند. یعنی مواردی هستند که برای رشد و توسعه معلمان لازم‌اند، ولی کافی نیستند. مثل اینکه بگوییم لوازم‌التحریر و چند کتاب مناسب معلمان، به همراه چند رایانه برای استفاده از کتاب‌ها و محتواهای علمی مجازی در سطح‌ها و شکل‌های گوناگون آن، دفتر معلمانی کارآمد در جهت یادگیری را فراهم می‌آورد.

کلان در مدرسه قرار گیرد و همان‌گونه که مدرسه کارآمد، مدرسه تسهیل‌کننده یادگیری است، دفتر معلمان این مدرسه هم باید زمینه یادگیری را توسعه دهد. اما اگر بخواهیم به سرعت از مقدمات عبور کنیم و به نقطه کلیدی روشنی دست یابیم، پرداختن به این پرسش که «دفتر معلمان مدرسه، با ویژگی اولویت دادن به یادگیری، برای چه هدفی احداث و مبلمان می‌شود»، ما را یاری می‌دهد و راه را برای ما روشن‌تر می‌کند. پاسخ به این سؤال در متن آن قابل مشاهده است. مدرسه‌ای که برای یادگیری هدف‌گذاری می‌گردد، دفتر معلمان هم باید برای یادگیری سازمان و سامان یابد. به عبارت دیگر، دفتر معلمان با هدف توسعه یادگیری

در شماره‌های قبلی گفتیم مدرسه وقتی کارآمد است که فضاهای آن مشوق، حامی و تسهیلگر یادگیری باشد. قدری هم درباره کتابخانه کارآمد سخن به میان آمد. البته پرداختن به کتابخانه کارآمد فرصت بیشتری نیاز دارد که کنکاش و ادامه واکاوی درباره آن را به عهده خوانندگان محترم می‌گذاریم. هر چند در بخش‌های دیگر رد و نشان کتابخانه به شکل‌های گوناگون مشاهده خواهد شد.

در این شماره به دنبال شاخص‌های کالبدی و ویژگی‌های معمارانه‌ای هستیم که چرخ دفتر معلمان مدرسه را با کارآمدی بیشتری به گردش درآورد. واضح است کارآمدی دفتر معلمان هم مشروط به آن است که در جهت کارآمدی

از آن‌ها یاد می‌شود، یادگیری از دانش‌آموزان تجربه‌ساز برای معلمان که در دفتر از آن‌ها سخن به میان می‌آید و حتی به شکل رسمی آن، یادگیری به کمک شرکت گروهی در یک کارگاه آموزشی، محیطی است که کارکرد اساسی یادگیری اجتماعی را تسهیل و از آن حمایت می‌کند.

بدیهی است تبدیل شدن دفتر معلمان به محیط یادگیری اجتماعی نیازمند اراده‌گرداندگان مدرسه و همسویی آنان با چنین رویکردی است. اکنون فرض کنیم در یک مدرسه این هدف در اولویت قرار گیرد. در اینجا سؤال جدیدی مطرح می‌شود که طراحی معماری و مبلمان دفتر معلمان به مثابه محیط یادگیری اجتماعی، چه اولویت‌های نیازمند به توجهی دارد؟

به طور معمول، چیدمان مبلمان بیشتر مدرسه‌های ما به شکلی کاملاً دورچین صورت می‌پذیرد. این روش چه شکلی از روابط اجتماعی در دفتر را تسهیل

انجام داد. حتی برای بعضی از آن‌ها موقعیت‌های بهتری نیز نسبت به دفتر معلمان قابل فرض و دستیابی هستند.

کارکردی اساسی که به یادگیری برای خود معلمان می‌انجامد، به این واقعیت وابسته است که ما باید این دفتر را یک «محیط یادگیری اجتماعی» بدانیم. مکانی که به شکلی طبیعی محل جمع شدن معلمان در ساعت‌هایی از طول روز است، بهترین فرصت مکانی است که به عنوان محیطی اجتماعی به گونه‌ای طراحی شود که امکان یادگیری از یکدیگر در این فضا فراهم باشد.

بنابراین، محیط یادگیری اجتماعی با عنوان دفتر معلمان، با ویژگی‌های یادگیری از هم به کمک گپ و گفت با هم، یادگیری از همدیگر به کمک فعالیت گروهی با همدیگر، تکمیل کار همدیگر، هماهنگی با یکدیگر، تقسیم کار با یکدیگر، یادگیری از تجربه و دانش دیگرانی که حتی خارج از جمع معلمان حاضرند و در این محیط اجتماعی

این پاسخ همان قدر بدیهی و اولیه است که وجود میز، صندلی، کمد، رخت‌آویز، نور و تهویه طبیعی و حتی یک آبدارخانه که در شکل امروزی آن به صورت آشپزخانه‌ای کوچک و باز در گوشه‌ای از دفتر قرار می‌گیرد، بدیهی هستند و فوری به ذهن می‌آیند.

اینجا ما باید به لایه‌های عمیق‌تری از موضوع هم فکر کنیم. برای این منظور به نظر می‌رسد باید به دنبال یادگیری معلمان در شکل گسترده‌تری باشیم؛ به دنبال اینکه دفتر معلمان به جز فضایی برای استراحتی کوتاه و برطرف کردن نیازهای اولیه، مانند قرار دادن وسایل و لوازم صرف چای و غذا، مطالعه، تکمیل و ویرایش طرح درس، جست‌وجوی اینترنتی در راستای محتوای درسی، طرح سؤال یا تصحیح برگه‌های امتحانی و بسیاری از فعالیت‌های مشابه، چه کارکرد اساسی دیگری می‌تواند پیدا کند؟

همه مواردی را که اشاره شد، در موقعیت‌های دیگری هم می‌توان

تنوع مبلمان در دفتر معلمان برای فعالیتهای متنوع

دستر معلمان و دور چین
صندلی‌ها، تعاملات
اجتماعی بین معلمان را
محدود می‌کند.

دری باشد که به فضای نیمه‌باز مجاور دفتر راه پیدا می‌کند و کمک می‌کند برخی از این فعالیت‌های کارگاهی که بو یا صدای نامطلوبی تولید می‌کنند، از آن فضای نیمه‌باز تجربه شوند. اگر همچنان فضای دفتر وسعت کافی داشته باشد، می‌توان با قرار دادن نیم‌ست مبل راحتی کوچک و قفسه کتاب در مجاورت آن، فضایی دنج برای تشکیل یک جمع سه چهار نفره از معلمان در کنار کتابخانه کوچک دفتر معلمان تشکیل داد تا بتواند بخش دیگری از محیط یادگیری اجتماعی را سازمان دهد.

با این اوصاف، مدرسه‌هایی که دفتر معلمان بزرگی در اختیار دارند، شرایط بهتری نیز دارند. اما درباره دفترهای کوچکتر که امکانی برای توسعه ندارند نباید این‌گونه فرض کنیم که فرصتی برای به پا کردن تمهیدات لازم برای یادگیری اجتماعی و مشارکتی در اندازه‌های حداقلی خود ندارند.

برنامه‌ها و سیاست‌های آموزشی مدرسه و گردانندگان آن، و تمرکز روی اولویت‌های کارکردهای با محوریت یادگیری در همه فضاها، در ترکیب با معماری همسو و تسهیلگر انواع یادگیری، کارآمدی محیط مدرسه را ارتقا می‌بخشند. حتی اگر این رشد کارآمدی مدرسه ما را به سطح بالایی از کارآمدی نرساند، می‌تواند به‌طور نسبی به آن نزدیک شود. بنابراین، دفتر کوچک هم می‌تواند به‌طور نسبی برخی از ویژگی‌های لازم را داشته باشد ■

پیدا می‌کنند. پس احتمالاً از ذکر لطیفه، خاطرات و حتی بحث سیاسی پیشتر نمی‌روند و در سطح نازلی باقی می‌مانند که با شأن و جایگاه یادگیری اجتماعی فاصله دارد.

اما پیشنهاد جایگزین چیدمان دور چین، چیدمانی است که فضا را تا حدی تفکیک کند و مثلاً امکان تشکیل گروه‌های چهار پنج نفره را نیز فراهم سازد. اندازه اتاق معلمان، تعداد کلاس‌ها و به دنبال آن تعداد معلمانی که در یک زمان در دفتر معلمان حاضرند، تأثیر بسیار زیادی در موضوع دارد. بنابراین، متناسب با این شرایط، به‌طور کلی می‌توان گفت، بهتر است بخشی از دفتر و اتاق معلمان در نقش سابق خود باقی بماند. در این شرایط می‌توان حلقه به نسبت بزرگتری برای جمع‌های بزرگ‌تر در نظر گرفت و علاوه بر تجهیز فضا با کمدها، رخت‌آویز، رایانه، قالیچه‌ای کوچک و یک آبدارخانه کوچک حتی در ابعاد یک کابینت ۶۰ در ۱۲۰ یا ۱۸۰ سانتی‌متری در گوشه‌ای از دفتر، با قرار دادن میزهای گرد کوچک با قطر ۷۰ سانتی‌متر و قرار دادن چهار صندلی دور هر میز، فضاهای تشکیل گروه‌های کوچک را فراهم ساخت.

در صورتی که فضای دفتر به اندازه کافی وسیع باشد، می‌توان بخشی را به یک میز کارگاهی و آزمایشگاهی نیز مجهز کرد تا تولید محتوای علمی با رویکردهای عملی کارگاهی و آزمایشگاهی در نظر قرار گیرد. خیلی خوب است که این بخش از دفتر در کنار

می‌کند؟ واضح است که در این نوع چیدمان، معمولاً در هر لحظه یک نفر صحبت می‌کند و دیگران شنونده‌اند. در برخی موارد هم گفت‌وگوی دو نفری در گوشه و کنار این فضا شکل می‌گیرد. این نوع چیدمان و گفت‌وگوها به محتواهایی ختم می‌شوند که بین همه معلمان درس‌های گوناگون ماهیتی مشترک

